

2.2 ภายนอกอาคาร

2.2.1 รั้ว

ควรมีรั้วกันบริเวณให้เป็นสัดส่วน เพื่อความปลอดภัยของเด็กและควรมีทางเข้า-ออก ไม่น้อยกว่า 2 ทาง กรณีทางเดียวต้องมีความกว้าง ไม่น้อยกว่า 2.00 เมตร

2.2.2 สภาพแวดล้อมและมลภาวะ

ควรมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ และควรตั้งอยู่ห่างจากแหล่งอบายมุข ฝุ่นละออง กลิ่น หรือเสียงที่รบกวน

2.2.3 พื้นที่เล่นกลางแจ้ง

ต้องมีพื้นที่เล่นกลางแจ้ง เฉลี่ย ไม่น้อยกว่า 2.00 ตารางเมตร ต่อจำนวนเด็ก 1 คน โดยจัดให้มีเครื่องเล่นกลางแจ้งที่ปลอดภัย และมีจำนวนเพียงพอกับเด็ก

2.2.4 ระเบียง

ต้องมีความกว้างของระเบียง ไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร หากมีที่นั่งตามระเบียงต้องกว้าง ไม่น้อยกว่า 1.75 เมตร ขอบระเบียงต้องสูงจากที่นั่ง ไม่น้อยกว่า 70 เซนติเมตร

3. ด้านความปลอดภัย

3.1 มาตรการป้องกันความปลอดภัย

3.1.1 ติดตั้งระบบและอุปกรณ์ในการรักษาความปลอดภัย หรือเครื่องตัดไฟภายในบริเวณอาคาร

3.1.2 ติดตั้งเครื่องดับเพลิงอย่างน้อย 1 เครื่อง ต่อพื้นที่ 150 ตารางเมตร และถังดับเพลิงติดตั้งสูงจากพื้นถึงหัวถัง ไม่เกิน 1.50 เมตร

3.1.3 ติดตั้งปลั๊กไฟให้สูงจากพื้น ไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร ถ้าติดตั้งต่ำกว่าที่กำหนดจะต้องมีฝาปิดครอบ เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กเล่นได้ และควรหลีกเลี่ยงสายไฟต่อพ่วง

3.1.4 หลีกเลี่ยงเครื่องใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ทำด้วยวัสดุแตกหักง่ายหรือแหลมคม หากเป็นไม้ต้องไม่มีเสี้ยน ไม้ หรือเหล็คมคม

3.1.5 จัดให้มีผู้เก็บยาและเครื่องเวชภัณฑ์สำหรับปฐมพยาบาลวางอยู่ในที่สูงสะดวกต่อการหยิบใช้ และเก็บไว้ในที่ปลอดภัย ให้พ้นมือเด็ก วัสดุกันลื่นที่ใช้ในห้องน้ำ-ห้องส้วม ต้องทำความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ

3.1.6 จัดให้มีวัสดุกันลื่น ในบริเวณห้องน้ำ-ห้องส้วมที่มีลักษณะลื่น และเก็บสารจำพวกเคมี หรือน้ำยาทำความสะอาดไว้ในที่ปลอดภัย ให้พ้นมือเด็ก วัสดุกันลื่นที่ใช้ในห้องน้ำ ห้องส้วม ต้องทำความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ

3.1.7 ไม่มีหลุมหรือบ่อน้ำ ที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กในบริเวณโดยรอบของอาคารรวมทั้งไม่ควรปลูกต้นไม้ที่มีหนามแหลมคม

3.1.8 มีระบบล็อกประตูในการเข้า-ออก นอกบริเวณอาคาร สำหรับเข้าหน้าที่เปิด-ปิดได้ ควรมียุทธศาสตร์เรียกไว้ที่หน้าประตู สำหรับห้องครัวและที่ประกอบอาหาร ควรมีประตูเปิด-ปิดที่ปลอดภัย เด็กเข้าไม่ได้

3.1.9 ติดตั้งอุปกรณ์เพื่อป้องกันพาหะนำโรค เช่น มุงลวด ฯลฯ และมีมาตรการป้องกันด้านสุขอนามัย

3.1.10 มีคู่มือ หรือชั้นเก็บวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนรู้ที่แข็งแรง มั่นคง มีความสูง ขนาดที่เหมาะสมกับเด็กเล็ก สำหรับสิ่งของเครื่องใช้ วัสดุอุปกรณ์ที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กนั้นควรจัดแยกให้พ้นมือเด็ก

3.2 มาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน

3.2.1 มีการฝึกซ้อมป้องกันอุบัติเหตุ ไม่น้อยกว่าปีละ 1 ครั้ง

3.2.2 บุคลากรได้รับการอบรมด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น การป้องกันอุบัติเหตุและความเจ็บป่วยฉุกเฉินของเด็ก

3.2.3 มีโทรศัพท์และเลขหมายฉุกเฉินของส่วนราชการต่าง ๆ เช่น สถานีตำรวจ หน่วยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โรงพยาบาล ไว้เพื่อติดต่อได้อย่างทันทั่วทั้งที่ กรณีเกิดเหตุการณ์คับขัน หรือจำเป็นที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็ก ควรมียุทธศาสตร์ เครื่องมือเครื่องใช้สำหรับการปฐมพยาบาลประจำไว้

3.2.4 มีสมุดบันทึกข้อมูลสุขภาพและพัฒนาการของเด็ก

3.2.5 มีมาตรการในการรับ-ส่งเด็กอย่างเป็นระบบ

3.2.6 มีแผนและแนวทางในการปฏิบัติกรณีเด็กมีเหตุฉุกเฉินที่ต้องดำเนินการ โดยด่วน

4. มาตรฐานที่ 4 ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร

การอบรมเลี้ยงดูการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการเด็กเล็ก อายุ 2-5 ปี เป็นภารกิจสำคัญในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้เด็กเล็กได้รับการอบรมเลี้ยงดู (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2540 : 1) ได้กล่าวไว้ว่าการเริ่มต้นเป็นจุดสำคัญของงานทุกชนิด และในงานแห่งชีวิตจุดเริ่มต้นคือการเริ่มชีวิตในเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในหมู่นักจิตวิทยาและนักการศึกษาว่าเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 5 ขวบ เป็นช่วงที่สำคัญช่วงหนึ่งของชีวิตที่สมองมีการเจริญเติบโตมากกว่าทุก ๆ ช่วงอายุ และเป็นช่วงเวลาที่เหมาะที่สุดสำหรับการปูพื้นฐานทักษะต่าง ๆ ให้แก่เด็ก เพื่อมีความพร้อมในการที่จะพัฒนาในระดับต่อไป และได้รับการศึกษาเพื่อการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามวัย และความสามารถของเด็ก โดยมีวัตถุประสงค์หลักดังนี้

- 1) เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน (ด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคมและสติปัญญา)
- 2) เพื่อพัฒนาเด็กเล็ก ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณลักษณะ และสมรรถนะตามวัย โดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมตามวัย
- 3) เพื่อส่งเสริมให้เด็กเล็กสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพ
- 4) เพื่อแบ่งเบาภาวะผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดู ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของเด็กเล็ก ตามบริบท และวัฒนธรรมของชุมชน สังคม ในท้องถิ่น
- 5) เพื่อส่งเสริมความรัก เอื้ออาทรของสถาบันครอบครัว ชุมชน และสังคมท้องถิ่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นสถานศึกษาและพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องใช้หลักสูตรการศึกษา ปฐมวัย พุทธศักราช 2546 มาเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกัน ดังต่อไปนี้

1) ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี (5 ปี หมายถึง อายุ 5 ปี 11 เดือน 29 วัน) บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพ ภายใต้บริบทของสังคม- วัฒนธรรมด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม

2) หลักการ

เด็กทุกคนมีสิทธิ์ที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดู และส่งเสริมพัฒนาการ ตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดูหรือบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุล และเต็มตามศักยภาพ โดยกำหนดหลักการดังนี้

- 2.1 ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัย ทุกประเภท
- 2.2 ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล วิถีชีวิตของเด็กตามบริบทชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย
- 2.3 พัฒนาเด็กโดยองค์รวม ผ่านการเล่น และกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย
- 2.4 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวัน ได้อย่างมีคุณภาพ และมีความสุข
- 2.5 ประสานความร่วมมือกันระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาใน

การพัฒนาเด็ก

1. การบูรณาการหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ให้สอดคล้องกับ สังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

หลักสูตรสถานศึกษาเป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น โดยยึดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 โดยใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดการบูรณาการหน่วยการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับ สังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาขึ้นมาจากการสำรวจความต้องการของบุคคลที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น โดยการศึกษาเอกสารท้องถิ่นและงานวิจัย มาประกอบเป็นข้อมูลในการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กอายุ 2 ปี

- 1) ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี
- 2) ใช้อวัยวะของร่างกายได้ประสานสัมพันธ์กัน
- 3) มีจิตใจร่าเริงเบิกบาน แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับวัย
- 4) รับรู้และสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว
- 5) ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
- 6) ใช้ภาษาได้เหมาะสมกับวัย
- 7) สนใจเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กอายุ 3-5 ปี

- 1) ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี
- 2) กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรงใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
- 3) มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข
- 4) มีคุณธรรม จริยธรรม
- 5) ชื่นชมและกล้าแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย
- 6) ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
- 7) รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและความเป็นไทย
- 8) อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม
- 9) ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
- 10) มีความสามารถในการคิด และการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย

11) มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

12) มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

3. คุณลักษณะตามวัย

3.1 คุณลักษณะตามวัยเด็กอายุ 2 ปี

1) พัฒนาการด้านร่างกาย

- วิ่งคล่องขึ้นแต่ไม่สามารถหยุดได้ทันที
- เดินถอยหลังได้
- เดินขึ้นลงบันไดได้เอง โดยวางเท้าทั้ง 2 ข้างบนบันไดขั้นเดียว
- สลับเท้าขึ้นบันไดได้เมื่ออายุย่าง 3 ปี
- หยิบของชิ้นเล็ก ๆ แต่หลุดมือง่าย
- จับดินสอแท่งใหญ่ ได้ด้วยนิ้วชี้และนิ้วหัวแม่มือ

2) พัฒนาการด้านอารมณ์ - จิตใจ

- แสดงอารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ ด้วยคำพูด
- มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง เมื่อได้รับการยอมรับหรือชมเชย
- มีความเป็นตัวของตัวเอง

3) พัฒนาการด้านสังคม

- เล่นร่วมกับคนอื่น แต่ต่างคนต่างเล่น
- เริ่มรู้จักเล่นเป็นกลุ่มกับเด็กอื่น
- พยายามช่วยตัวเองในเรื่องการแต่งตัว
- รู้จักของและเริ่มรู้จักให้
- เริ่มรู้จักรอคอย มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

4) พัฒนาการด้านสติปัญญา

- มีช่วงความสนใจกับของบางอย่างได้นาน 3-5 นาที
- ชอบดูหนังสือภาพ
- ชอบฟังบทกลอน นิทาน คำคล้องจอง
- สนใจค้นคว้า สำรวจสิ่งต่าง ๆ
- เริ่มประโยคคำถาม อะไร
- สนใจสิ่งรอบตัว
- วางของซ้อนกันได้ 4-6 ชั้น

3.2 คุณลักษณะตามวัยเด็กอายุ 3 ปี

1) พัฒนาการด้านร่างกาย

- กระโดดขึ้นลงอยู่กับที่ได้
  - รับลูกบอลด้วยมือและลำตัว
  - เดินขึ้นบันไดสลับเท้าได้
  - เขียนรูปร่างกลมตามแบบได้
- 2) พัฒนาการด้านอารมณ์ - จิตใจ
- แสดงอารมณ์ตามความรู้สึก
  - ชอบที่จะทำให้ผู้ใหญ่พอใจจะได้คำชม
  - กลัวการพลัดพรากจากผู้เลี้ยงดูใกล้ชิดคนน้อยลง
- 3) พัฒนาการด้านสังคม
- รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง
  - ชอบเล่นแบบคู่ขนาน (เล่นของเล่นชนิดเดียวกันแต่ต่างคนต่างเล่น)
  - เล่นสมมติได้
  - รู้จักรอคอย
- 4) พัฒนาการด้านสติปัญญา
- ตำรวจสิ่งต่าง ๆ ที่เหมือนกันและต่างกันได้
  - บอกชื่อของตนเองได้
  - ขอความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา
  - สนทนาได้ตอบ/เล่าเรื่องด้วยประโยคสั้น ๆ ได้
  - สนใจนิทานและเรื่องราวต่าง ๆ
  - ร้องเพลง ท่องคำกลอน คำคล้องจองและแสดงท่าทางเลียนแบบได้
  - รู้จักใช้คำถาม อะไร
  - สร้างผลงานตามความคิดของตนเองอย่างง่าย ๆ
  - อยากรู้อยากเห็นทุกอย่างรอบตัว

3.3 คุณลักษณะตามวัยเด็กอายุ 4 ปี

1) พัฒนาการด้านร่างกาย

- กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้
- รับลูกบอลได้ด้วยมือทั้งสอง
- เดินขึ้น ลงบันไดสลับเท้าได้
- เขียนรูปสี่เหลี่ยมตามแบบได้ตัดกระดาษเป็นเส้นตรงได้
- กระฉับกระเฉงไม่ชอบอยู่เฉย

2) พัฒนาการด้านอารมณ์ - จิตใจ

- แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์
- เริ่มรู้จักชื่นชมความสามารถ และผลงานของตนเองและผู้อื่น
- ชอบท้าทายผู้ใหญ่
- ต้องการให้มีคนฟัง คนสนใจ

3) พัฒนาการด้านสังคม

- แต่งตัวได้ด้วยตนเอง ไปห้องส้วมได้เอง
- เล่นร่วมกับคนอื่นได้
- รอคอยตามลำดับก่อน - หลัง
- แบ่งของให้คนอื่น
- เก็บของเล่นเข้าที่ได้

4) พัฒนาการด้านสติปัญญา

- จำแนกสิ่งต่าง ๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้
- บอกชื่อและนามสกุลของตนเองได้
- พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเองหลังจากได้รับคำสั่งแนะ
- สนทนาโต้ตอบ / เล่าเรื่องเป็นประโยคอย่างต่อเนื่อง
- สร้างผลงานตามความคิดของตนเองอย่างสร้างสรรค์ โดยมีรายละเอียด

เพิ่มขึ้น

- รู้จักใช้คำถาม “ทำไม”

3.4 คุณลักษณะตามวัยเด็กอายุ 5 ปี

1) พัฒนาการด้านร่างกาย

- สามารถปฏิบัติกิจกรรมทางด้านร่างกายได้อย่างคล่องแคล่วและมั่นคง

2) พัฒนาการด้านอารมณ์ - จิตใจ

- แสดงอารมณ์ได้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสม
- ชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเองและผู้อื่น
- ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง

3) พัฒนาการด้านสังคม

- ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง
- เล่นหรือทำงาน โดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกับผู้อื่นได้
- มีมารยาทในสังคมที่งดงามมีจิตอาสา

4) พัฒนาการด้านสติปัญญา

สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์เป็นและสร้างสรรค์งานตามศักยภาพ

4. การจัดประสบการณ์

4.1 การจัดประสบการณ์เด็กอายุ 2 ปี

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กอายุ 2 ปี เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากการเล่นและทำกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม ได้พัฒนาตนเอง ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคม และสติปัญญา

1) หลักการจัดประสบการณ์ ควรคำนึงถึงสิ่งสำคัญต่อไปนี้

- (1) เลี้ยงดูเด็กให้มีสุขภาพที่ดีและปลอดภัย
- (2) มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กด้วยวาจาและท่าทีที่อบอุ่นเป็นมิตร
- (3) จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติ ความต้องการ

และพัฒนาการเด็ก

- (4) จัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย เอื้อต่อการเรียนรู้ตามวัยของเด็ก
- (5) ประเมินการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ
- (6) ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาใน

การพัฒนาเด็ก

2) แนวทางการจัดประสบการณ์เด็กอายุ 2 ปี ดังนี้

- (1) ดูแลสุขภาพอนามัยและตอบสนองความต้องการพื้นฐานทางร่างกาย

และจิตใจของเด็ก

- (2) สร้างบรรยากาศของความรัก ความอบอุ่น ความไว้วางใจ และความ

มั่นคงทางอารมณ์

- (3) จัดประสบการณ์ตรง ๆ ให้เด็กได้เลือก ลงมือกระทำและเรียนรู้จาก

ประสาทสัมผัสทั้ง 5 และการเคลื่อนไหวผ่านการเล่น

- (4) เปิดโอกาสให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่แวดล้อมและสิ่งต่าง ๆ

รอบตัวเด็กอย่างหลากหลาย

- (5) จัดสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้และของเล่นที่สะอาด ปลอดภัย

เหมาะสมกับเด็ก

- (6) ใช้การสังเกตและติดตามการเจริญเติบโตและพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง

สม่ำเสมอ

- (7) ให้ครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัด

ประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก

4.2 การจัดประสบการณ์เด็กอายุ 3-5 ปี

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก อายุ 3-5 ปี (ไม่จัดเป็นรายวิชาแต่จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นทำกิจกรรมการเรียนรู้ 6 กิจกรรม) เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

1) หลักการจัดประสบการณ์

(1) จัดประสบการณ์ผ่านการเล่นและทำกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็ก โดยองค์รวมและอย่างต่อเนื่อง

(2) เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่าง ระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่

(3) จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการและผลผลิต

(4) จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์

(5) ให้ผู้ปกครองและชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

2) แนวทางการจัดประสบการณ์ ดังนี้

(1) จัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

(2) จัดประสบการณ์ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5

(3) จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ

(4) จัดประสบการณ์ให้เด็กเกิดองค์ความรู้ด้วยตนเอง

(5) จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในบรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุข เอื้อต่อการเรียนรู้

(6) จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในบริบทของชุมชนนั้น ๆ

(7) จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดี และทักษะการใช้ชีวิตประจำวันตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

(8) จัดประสบการณ์ให้เด็กทั้งที่มีการวางแผนล่วงหน้า และแผนที่เกิดจากสภาพจริง

(9) นำชุมชนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์

(10) ศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลของเด็กเป็นรายบุคคล ใช้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน

5. การบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

แบ่งออกเป็น 10 ด้าน ดังนี้

1. ด้านหลักสูตร
2. ด้านการจัดประสบการณ์ / การจัดกิจกรรมประจำวัน
3. ด้านการเขียนแผนการจัดประสบการณ์
4. ด้านสื่อและนวัตกรรมการจัดประสบการณ์เรียนรู้
5. ด้านการวัดผลและประเมินผล
6. ด้านการนิเทศการศึกษา
7. ด้านการวิจัยในชั้นเรียน
8. ด้านโภชนาการ
9. ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ / โครงการที่ส่งเสริมผู้เรียน)
10. ด้านการประเมินคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1. ด้านหลักสูตร

หลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบ่งเป็น 2 ระดับ

1. ระดับอายุ 2 ปี
2. ระดับอายุ 3-5 ปี

โดยหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะต้องตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับธรรมชาติและ การจัดประสบการณ์เรียนรู้ของเด็กเล็ก ดังนั้นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรดำเนินการจัดทำหลักสูตร ดังนี้

1) ศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 และเอกสารที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ รวมทั้งศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กและครอบครัว สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

2) จัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยกำหนด วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ สาระการเรียนรู้รายปี การจัดประสบการณ์ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ รวมทั้งจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ ทั้งนี้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอาจกำหนดหัวข้ออื่น ๆ ได้ตามความเหมาะสมและความจำเป็นของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

3) การประเมิน เป็นขั้นตอนของการตรวจสอบหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบ่งออกเป็น การประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร องค์ประกอบของหลักสูตรหลังจากที่ได้จัดทำแล้ว โดยอาศัยความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่าง ๆ การประเมินระหว่างการค้าเนินการใช้หลักสูตรเป็นการประเมินเพื่อและการประเมินหลังการใช้หลักสูตรเป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบหลักสูตรทั้งระบบหลังจากที่ใช้หลักสูตรครบแต่ละช่วงอายุเพื่อสรุปผลว่าหลักสูตรที่จัดทำควรมีการปรับปรุงหรือพัฒนาให้ดีขึ้นอย่างไร

ขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และเอกสารที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ รวมทั้งศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กและครอบครัว สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันจัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย หรืออุดมการณ์ (มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์)

2) โครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วย

2.1) สารการเรียนรู้รายปี

2.2) ระยะเวลาเรียน

3) การจัดประสบการณ์

4) การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้

5) สื่อและแหล่งการเรียนรู้

6) การประเมินพัฒนาการเด็ก

7) การบริหารจัดการหลักสูตร

8) อื่น ๆ

2. ด้านการจัดประสบการณ์ / การจัดกิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมประจำวันสำหรับเด็กอายุ 2-5 ปี สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ เป็นการช่วยให้ครูผู้สอนและเด็กทราบว่าแต่ละวันจะต้องทำกิจกรรมอะไรเมื่อใดและอย่างไร โดยมี หลักการจัดและขอบข่ายกิจกรรมประจำวันดังนี้

2.1 หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

1) กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กและขีดหุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก

วัย 2 ปี มีความสนใจช่วงสั้นประมาณ 5 นาที

วัย 3 ปี มีความสนใจช่วงสั้นประมาณ 8 นาที

วัย 4 ปี มีความสนใจช่วงสั้นประมาณ 12 นาที

วัย 5 ปี มีความสนใจช่วงสั้นประมาณ 15 นาที

2) กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกิน 20 ปี

3) กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ 40-60 นาที

4) กิจกรรมมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคลกลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอนเป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลังจักให้ครบทุกประเภททั้งนี้ กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

2.2 ขอบข่ายการจัดกิจกรรมประจำวัน

สำหรับเด็กอายุ 2 ปี

กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 2 ปี มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการวางรากฐานการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะพื้นฐานของเด็กทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา การจัดกิจกรรมควรจัดให้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ และความสามารถของเด็กตามวัย โดยบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการอบรมเลี้ยงดูตามวิถีชีวิตประจำวันและการเล่นของเด็กตามธรรมชาติที่เหมาะสมกับวัย ดังนี้

1) การฝึกสุขนิสัยและลักษณะนิสัยที่ดี เป็นกิจกรรมที่สร้างเสริมสุขนิสัยที่ดีในเรื่องการรับประทานอาหาร การนอน การทำ ความสะอาดร่างกาย การจับถ่าย ตลอดจนปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีในการดูแลสุขภาพอนามัยและการแสดงมรรยาทที่สุภาพ นุ่มนวลแบบไทย

2) การใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 เป็นกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นการรับรู้ผู้เรียน ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ในการมองเห็นการได้ยินเสียง การลิ้มรส การได้กลิ่น และการสัมผัสจับต้องสิ่งต่าง ๆ ที่แตกต่างกันในด้านขนาด รูปร่าง ความยาว สี น้ำหนัก และผิวสัมผัส เช่น การเล่นเกมเล่นที่มีพื้นผิวแตกต่างกัน เป็นต้น

3) การฝึกการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือ – ตา เป็นกิจกรรมที่ฝึกความแข็งแรงของกล้ามเนื้อมือ นิ้วมือให้พร้อมที่จะหยิบจับ ฝึกการทำ งานอย่างสัมพันธ์กันระหว่างมือและตา เช่น ร้อยลูกปัด เล่นพลาสติกสร้างสรรค์เล่นหยอดบล็อกรูปทรงลงกล่อง ดอกห่มุด โขนรับลูกบอล ตักน้ำหรือทรายใส่ภาชนะ เป็นต้น

4) การเคลื่อนไหวและการทรงตัว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อแขนกับขา มือกับนิ้วมือ และส่วนต่าง ๆ ของร่างกายในการเคลื่อนไหวหรือออกกำลังกายทุกส่วน โดยการจัดให้เด็กเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อใหญ่ - เล็ก ตามความสามารถของวัย เช่น คิว่า คลาน ขึ้นเดิน เล่นนิ้วมือ เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายตามเสียงดนตรี วิ่งไล่จับ ปีนป่ายเครื่องเล่นสนาม เล่นชิงช้า ม้าโยก ลากจูงของเล่นมีล้อ ขี่จักรยานสามล้อ เป็นต้น

5) การส่งเสริมด้านอารมณ์ จิตใจ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการเลี้ยงดูในการตอบสนองความต้องการของเด็กด้านจิตใจ โดยการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่นและมีความสุข เช่น อุ้ม โอบกอดตอบสนองต่อความรู้สึกที่เด็กแสดงออก เป็นต้น

6) การส่งเสริมทักษะทางสังคม เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัวได้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เล่นรวมกลุ่มกับผู้อื่น แบ่งปัน รู้จักรอคอย เป็นต้น

7) การส่งเสริมทักษะทางภาษา เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้เด็กได้เปล่งเสียงเลียนเสียงพูดของผู้คน เสียงสัตว์ต่าง ๆ รู้จักชื่อเรียกของตนเอง ชื่อพ่อแม่หรือผู้คนที่ใกล้ชิดและชื่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ตลอดจนรู้จักสื่อความหมายด้วยคำพูดและท่าทาง เช่น ชี้ชวนและสอนให้รู้จักชื่อเรียกสิ่งต่าง ๆ จากของจริง เล่านิทานหรือร้องเพลงง่าย ๆ ให้ฟัง เป็นต้น

8) การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้เด็กได้แสดงออกทางความคิดตามจินตนาการของตนเอง เช่น ขีดเขียนวาดรูป เล่นบทบาทสมมติ ทำกิจกรรมศิลปะ เล่นของเล่นสร้างสรรค์ เป็นต้น

สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี

1) การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่การเคลื่อนไหว และความคล่องแคล่วในการใช้วัยวะต่าง ๆ จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี ฯลฯ

2) การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็กการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกมต่อภาพ ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับชิ้นส่วนใช้อุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว ฯลฯ

3) การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเองรับผิดชอบ ชื่อสัตย์ ประหยัด เมตตากรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือ จึงควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ตลอดเวลาที่โอกาสเอื้ออำนวย

4) การพัฒนาสังคมนิสัย เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวันมีนิสัยรักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น จึงควรจัดให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่น รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกายเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงของส่วนรวมเก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ ฯลฯ

5) การพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด สังเกตจำแนกเปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนาอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทดลอง ศึกษาสถานประกอบการ รับประทานอาหาร หรือจัดให้เด็กได้เล่นเกมการศึกษาที่เหมาะสมกับวัยอย่างหลากหลาย ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและในการทำกิจกรรมทั้งที่เป็นกลุ่มย่อยกลุ่มใหญ่ หรือรายบุคคล

6) การพัฒนาภาษา เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสนำภาษาสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้สึก ความนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่านและบุคลากรที่แวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

7) การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว โดยใช้กิจกรรมศิลปะและดนตรีเป็นสื่อใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการให้ประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ อย่างอิสระตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กเล่นบทบาทสมมติในมุมเล่นต่าง ๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ เช่น แท่งไม้รูปทรงต่าง ๆ ฯลฯ

3. ด้านการเขียนแผนการจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์ในระดับเด็กเล็กนั้น ไม่สอนเป็นรายวิชา แต่จัดให้รูปแบบกิจกรรมบูรณาการให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่น ดังนั้นการจัดประสบการณ์ให้เด็กได้พัฒนาครบทุกด้านบรรลุจุดมุ่งหมายตามหลักสูตรนั้น ผู้สอนจำเป็นต้องวางแผนการจัดประสบการณ์และรู้หลักการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ เพื่อเป็นแนวในการปฏิบัติจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.1 จุดประสงค์ของการเขียนแผนการจัดประสบการณ์

1) เพื่อให้ผู้สอนวางแผนล่วงหน้าในการจัดกิจกรรมร่วมกับเด็ก ได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

2) เพื่อให้ผู้สอนนำแผนการจัดประสบการณ์ไปใช้ในการจัดกิจกรรมประจำวันให้บรรลุตามจุดหมายที่กำหนด

3.2 การทำแผนการจัดประสบการณ์

การจัดแผนการจัดประสบการณ์ให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร ผู้สอนควรดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1) ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยอย่างละเอียด จนเกิดความเข้าใจว่าจะพัฒนาเด็กอย่างไร เพื่อให้บรรลุตามจุดหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้ นอกจากนี้ควรศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมเพื่อให้มีความเข้าใจยิ่งขึ้น เช่น คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ข้อมูลพัฒนาการเด็ก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

2) วิเคราะห์หลักสูตรปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ความสัมพันธ์ของมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (จุดหมาย) ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ ของเด็กอายุ 2-5 ปี ผู้สอนต้องวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ของเด็กอายุ 2-5 ปี เพื่อนำไปพิจารณาสาระการเรียนรู้

3) วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรปฐมวัยส่วนที่เป็นสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นประสบการณ์สำคัญและส่วนที่เป็นสาระที่ควรเรียนรู้โดยผู้สอนจะต้องวิเคราะห์และเลือกนำมากำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์

4) กำหนดรูปแบบการจัดประสบการณ์ เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนจะต้องกำหนดรูปแบบการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยซึ่งมีหลากหลาย รวมทั้งศึกษาแนวคิดจากนวัตกรรมการที่ผู้สอนต้องใช้สอดแทรกลงในการจัดประสบการณ์ สำหรับรูปแบบที่นิยมใช้จัดประสบการณ์ในระดับปฐมวัยคือ หน่วยการจัดประสบการณ์ ผู้สอนสามารถกำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์เป็นรายสัปดาห์ บางสัปดาห์อาจให้หน่วยการจัดประสบการณ์ตามความสนใจของเด็ก โดยพิจารณาข้อมูลหลักสูตรสถานศึกษา ตัวเด็ก สภาพแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม ประกอบ ทั้งนี้สามารถยืดหยุ่นตามความเหมาะสม

5) จัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในรูปแบบการบูรณาการร่วมกับสาระการเรียนรู้ระดับท้องถิ่น สำหรับการจัดประสบการณ์แบบหน่วย ผู้สอนต้องกำหนดหัวเรื่องโดยใช้เป็นแกนกลางในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก การกำหนดหัวเรื่องสามารถทำได้ 3 วิธี

- 5.1) เด็กเป็นผู้กำหนด
- 5.2) ผู้สอนและเด็กร่วมกันกำหนด
- 5.3) ผู้สอนเป็นผู้กำหนด

6) เขียนแผนการจัดประสบการณ์ ผู้สอนควรพิจารณาเขียนแผนการจัดประสบการณ์ที่ผู้สอนนำไปใช้ได้จริงและเกิดประโยชน์ต่อเด็กปฐมวัยที่ผู้สอนรับผิดชอบ ทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

4. ด้านสื่อและนวัตกรรมการจัดประสบการณ์เรียนรู้

สื่อเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดเรื่องราวเนื้อหาจากผู้ส่งไปยังผู้รับในการเรียนการสอนสื่อเป็นตัวกลางนำความรู้จากผู้สอนสู่เด็ก ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่วางไว้ ช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง ทำให้สิ่งที่ป็นนามธรรมเข้าใจยากกลายเป็นรูปธรรมที่เด็กเข้าใจได้ง่าย เรียนรู้ได้ง่าย รวดเร็ว เพลิดเพลิน เกิดการเรียนรู้และการค้นพบด้วยตนเอง

แนวทางการดำเนินการใช้สื่อ

- ใช้สื่อที่เป็นของจริง สื่อธรรมชาติ และสื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ใช้สื่อจากแหล่งการเรียนรู้ที่อยู่อย่างหลากหลาย ทั้งที่บ้าน ศูนย์ ฯ ชุมชน
- ใช้สื่อที่คำนึงถึงความปลอดภัยต่อตัวเด็ก
- ใช้สื่อเพื่อพัฒนาเด็กในด้านต่างๆ ให้ครบทุกด้านทั้งทางร่างกาย อารมณ์
- จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยบูรณาการผ่านการเล่น และเน้นให้เด็กเกิดการ

เรียนรู้ด้วยการกระทำโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า

- ใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ที่ระบุไว้ในแผนการ

จัดประสบการณ์

- บูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้สู่แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น
- เปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้จากสื่อเทคโนโลยี ต่างๆ เช่น ซีดีรอม วีดิทัศน์
- เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก โดยร่วมจัดหาสื่อ

5. ด้านการวัดผลและประเมินผล

ให้ครอบคลุมถึงการกำหนดคนโยบายเกี่ยวกับการประเมินผล ส่งเสริมความสามารถให้ประเมินผลอย่างถูกต้อง จัดให้มีการวัดและประเมินผลที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดปรับปรุงการสร้างเครื่องมือวัดผลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และคอยดูแลควบคุมการดำเนินการวัดผลและประเมินผลเป็นระยะๆ รวมทั้งการตรวจสอบการจัดทำสมุดประจำชั้นและสมุดประจำตัวนักเรียนให้ถูกต้องเรียบร้อยและเป็นปัจจุบัน

การประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 2-5 ปี เป็นการประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาเด็ก โดยถือเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน ทั้งนี้ให้มุ่งนำข้อมูลการประเมินมาพิจารณา ปรับปรุง วางแผนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนได้รับการพัฒนาตามจุดหมายของหลักสูตรการประเมินพัฒนาการควรวัดหลัก ดังนี้

- 1) ประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านและนำผลมาพัฒนาเด็ก
- 2) ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องทุกปี
- 3) สภาพการประเมินควรมีลักษณะเช่นเดียวกับการปฏิบัติกิจกรรม

ประจำวัน

- 4) ประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือและจัดบันทึก

ไว้เป็นหลักฐาน

- 5) ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายเหมาะกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลาย ๆ ด้านไม่ควรใช้วิธีการทดสอบสำหรับวิธีการ

ประเมินที่เหมาะสมและควรใช้กับเด็กอายุ 2-5 ปี ได้แก่ การสังเกตการบันทึกพฤติกรรม การสนทนา การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานเด็กที่เก็บอย่างมีระบบ

6. ด้านการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษา เป็นงานที่ครอบคลุมถึงการให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำปรึกษาทางวิชาการเพื่อให้การดำเนินงานต่างๆ ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความสอดคล้องกับหลักสูตรฯ การใช้วิธีการนิเทศสามารถทำได้หลากหลาย ทั้งนี้ทั้งปฏิบัติสม่ำเสมอและเป็นระบบ

7. ด้านการวิจัยในชั้นเรียน

การวิจัยในชั้นเรียน เป็นงานวิจัยที่มุ่งพัฒนาระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่กำหนด ในหลักสูตรหรือสังคมนาควหวังซึ่งดำเนินการโดยครูผู้ดูแลเด็กหรือดำเนินการร่วมกับหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้เรียนโดยส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 เรื่อง

8. ด้านโภชนาการ

การดำเนินงาน โภชนาการใช้แนวทางการดำเนินงาน โภชนาการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมอนามัย ซึ่งงานโภชนาการที่สำคัญมี 2 ส่วนคือ การจัดอาหารสำหรับเด็กเล็ก และการเฝ้าระวังการเจริญเติบโตของเด็ก เพื่อให้เด็กได้รับอาหารตามวัยที่เหมาะสมและเพียงพอ ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของเด็กเป็นพื้นฐานของการมีสุขภาพที่ดี มีการพัฒนาการเหมาะสมตามวัยส่งเสริมให้เด็กได้รับอาหารครบ 5 หมู่ รวมทั้งน้ำดื่มสะอาด และสารอาหารที่จำเป็น ดังนี้

8.1 อาหารหลัก 5 หมู่

ประเทศไทย แบ่งอาหารชนิดต่างๆที่รับประทานเป็น 5 หมู่ เพื่อเป็นแนวทางง่ายๆที่ใช้ในการรับประทานอาหารว่าควรกินให้ครบ 5 หมู่ โดยอาหารในหมู่เดียวกันสามารถกินทดแทนกันได้ เพื่อให้ร่างกายได้รับสารอาหารต่างๆ ครบถ้วนและเพียงพอ เพื่อการมีภาวะโภชนาการที่ดี อาหาร 5 หมู่

8.2 เด็กปฐมวัยควรได้ดื่มน้ำสะอาดให้เพียงพอทุก 45 นาที เพื่อให้สมองสามารถเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ

8.3 การปรุงอาหารต้องใช้เครื่องปรุงที่มีส่วนประกอบของไอโอดีนด้วยทุกครั้ง เช่น เกลือไอโอดีน น้ำปลาไอโอดีน

8.4 ใน 1 สัปดาห์ควรจะต้องจัดอาหารให้มีธาตุเหล็กประมาณ 1-2 มื้อ

8.5 สารอาหารที่จำเป็นสำหรับเด็ก

สารอาหารหลักที่เด็กต้องการ คือ คาร์โบไฮเดรตและไขมันซึ่งเป็นสารอาหารที่ให้พลังงานและโปรตีนเป็นสารอาหารที่ช่วยในการเจริญเติบโตและเสริมสร้างเนื้อเยื่อ เราจะได้โปรตีนจากเนื้อสัตว์ ไข่ นม และถั่วเมล็ดแห้ง เด็กเล็กมีความต้องการพลังงานและสารอาหารต่อน้ำหนักตัวมากกว่าผู้ใหญ่ หากได้รับพลังงานไม่เพียงพอ ร่างกายจะนำโปรตีนไปใช้เป็นพลังงานทำให้โปรตีนไม่ถูกนำไปใช้ในเรื่องการเจริญเติบโต ทำให้เด็กเตี้ย กระแจะแกระ และอาหารสำหรับเด็กควรมีไขมันเป็นส่วนประกอบในปริมาณที่พอเหมาะเพื่อให้ได้รับกรดไขมันที่จำเป็น นอกจากนั้นยังมีสารอาหารอื่น ๆ ที่มีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตของเด็ก

9. ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ /โครงการที่ส่งเสริมผู้เรียน)

1) กิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันพ่อ วันแม่ วันเด็ก วันปีใหม่ วันสำคัญทางศาสนา

2) โครงการต่าง ๆ ที่บรรจุไว้ในแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

10. ด้านการประเมินคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถประเมินคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้โดยใช้มาตรฐานการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีมาตรฐาน และมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของชุมชน

มาตรฐานที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนทุกภาคส่วน

บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรรัฐ สถาบันการศึกษาและศาสนสถาน สามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ ดังนี้

1. ด้านวิชาการ

1) ให้คำแนะนำปรึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โครงการพัฒนาต่าง ๆ ตามแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2) ให้คำแนะนำปรึกษา สนับสนุนทรัพยากรในการทำกิจกรรม เช่น ศึกษาแหล่งเรียนรู้ นอกสถานที่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก ให้กับผู้ปกครองและครู

3) ให้คำแนะนำหรือมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4) ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ชุมชน ท้องถิ่น ทราบอย่างทั่วถึง

2. ด้านอาคารสถานที่

1) ร่วมพัฒนาปรับปรุงอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกอาคาร

2) ร่วมให้การเฝ้าระวังความปลอดภัยและทรัพย์สินภายในอาคารศูนย์พัฒนา

เด็กเล็ก

3. ด้านงบประมาณ

ระดมทรัพยากรสนับสนุนการพัฒนาอาคารสถานที่ บุคลากร สื่อ วัสดุ ครุภัณฑ์ กิจกรรมศึกษาเรียนรู้นอกสถานที่ อาหารเสริม อาหารว่าง อุปกรณ์กีฬา และอื่น ๆ ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4. ด้านบุคลากร

1) ให้คำปรึกษาแนะนำ ส่งเสริม สนับสนุนในการดำเนินงานและการพัฒนาบุคลากร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2) ร่วมในการอบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์การเรียนรู้ คู่มือความปลอดภัยเด็กเล็ก ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5. ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดกิจกรรมสัมพันธ์กับชุมชน ได้ดังนี้

1) จัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน

2) จัดทำสมุดสื่อสารระหว่างศูนย์กับผู้ปกครอง

3) จัดทำป้ายนิเทศให้ความรู้กับผู้ปกครอง

4) จัดให้มีมุมเรียนรู้ผู้ปกครอง

5) จัดกิจกรรมการแสดงของเด็กเข้าร่วมในโอกาสต่าง ๆ

6) จัดนิทรรศการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ นวัตกรรม สื่อการเรียน และผลงานเด็ก

7) ร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา และประเพณีต่าง ๆ ของท้องถิ่นนั้น ๆ

8) เข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่สาธารณะ เช่น ตลาด วัด สวนสาธารณะ ฯลฯ

9) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้บริการชุมชน เกี่ยวกับอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร และอื่น ๆ

การให้บริการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่นอกเหนือจากการให้การอบรมเลี้ยงดู การจัด
ประสบการณ์การเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ และให้บริการด้านอื่น ๆ แก่ชุมชนได้ดังนี้

1) ด้านอาคารสถานที่

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถให้บริการด้านอาคารสถานที่แก่ชุมชน หรือประชาชน
ภายในท้องถิ่น ในวันสำคัญต่าง ๆ หรือการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน

2) ด้านวัสดุครุภัณฑ์ต่าง

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถให้บริการด้านวัสดุครุภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของ
ชุมชน หรือประชาชน

3) ด้านวิชาการ สารสนเทศและแหล่งเรียนรู้

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถให้บริการด้านวิชาการ สารสนเทศหรือเป็นแหล่งเรียนรู้
ให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง เยาวชน และชุมชนในการค้นคว้า ศึกษา ต่าง ๆ

4) ด้านการเผยแพร่ความรู้ให้กับชุมชน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถให้บริการแก่ประชาชน หรือชุมชนในท้องถิ่น โดยให้
หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือครูผู้ดูแลเด็ก เป็นวิทยากรในการเผยแพร่ความรู้ในการอบรมเลี้ยงดู
และพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย

5) ด้านการให้บริการสาธารณะ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถมีส่วนช่วยในการสนับสนุนการให้บริการสาธารณะแก่
ชุมชน หรือประชาชนได้ ตามบริบทหรือวัฒนธรรมของท้องถิ่น

การส่งเสริมสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากชุมชน

1) การสนับสนุนวัสดุ สื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์ต่าง ๆ

ชุมชน สามารถให้การสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านวัสดุ สื่อการเรียนการสอน
และอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยในท้องถิ่น

2) บริจาคเงินสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ

ชุมชน สามารถบริจาคเงินเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ได้ รวมทั้งการจัดซื้อสื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

3) ให้ความรู้โดยปราชญ์ชาวบ้าน ชุมชน หรือจากเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่าง ๆ

ชุมชน สามารถให้การสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยปราชญ์ชาวบ้านถ่ายทอด

ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือผู้มีความรู้จากหน่วยงานต่าง ๆ มาถ่ายทอดความรู้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

4) ให้การสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

ชุมชน สามารถให้การสนับสนุนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัยภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้โดยให้การสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ในชุมชนต่าง ๆ โดยให้เด็กปฐมวัยเข้าไปเรียนรู้จากสถานที่จริง

5) ให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ชุมชน สามารถให้การสนับสนุนข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่จะเป็ประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

กระบวนการมีส่วนร่วมกันทุกภาคส่วนในสังคม

ในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็น ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และศาสนสถาน สามารถมีส่วนร่วมในการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้แก่

- 1) ร่วมระดมสรรพกำลังและทรัพยากรเพื่อการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 2) ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติเพื่อการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 3) ร่วมตรวจสอบ ร่วมประเมินศูนย์ฯ ร่วมแก้ไขเพื่อการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

6. มาตรฐานที่ 6 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

เพื่อให้ศูนย์ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานในการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัยอย่างครอบคลุม กว้างขวาง เป็นพื้นฐานของการศึกษา เพื่อพัฒนาคนอย่างมีคุณภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้ง หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู ผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงต้องส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับภาค โดยมีวัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย
- 2) เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีศักยภาพในการพัฒนา

เด็ก

3) เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานด้านพัฒนาเด็กปฐมวัยระหว่างหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4) เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

แนวทางปฏิบัติงาน

1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนการจัดประชุมหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อกำหนดแผนความร่วมมือในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2) จัดทำแผน ปฏิทินงาน แนวทางการปฏิบัติงานตามกำหนดการ

3) ส่งแผนงานและปฏิทินงานให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัด

พิจารณาเห็นชอบ

4) แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5) ดำเนินการตามแผนงานและปฏิทินงานที่กำหนดไว้

6) สรุปและรายงานผลการดำเนินงานให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัด

หมายเหตุ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถปรับรูปแบบ และกิจกรรม

ภายใต้ความร่วมมือได้ตามบริบทของแต่ละท้องถิ่น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องปัญหาและความต้องการในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ผู้วิจัย ได้ศึกษาค้นคว้ารวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศได้ดังต่อไปนี้

1. งานวิจัยในประเทศ

ลวด แก้ว ไชยสง (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารงานธุรการ ด้านการบริหารงานบุคคล ตามความคิดเห็นของศึกษาธิการอำเภอ เจ้าอาวาสครูที่เลี้ยงรวม 291คน/รูป เพื่อทราบระดับปัญหาการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าโดยภาพรวมและรายได้มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นศึกษาธิการอำเภอมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานโดยรวมทุกด้าน ด้านการบริหารงานธุรการและด้านการบริหารงานบุคคลว่าอยู่ในระดับมาก และพบว่าศูนย์ขาดความพร้อมในด้านต่างๆ เช่น วัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน คู่มือการจัดกิจกรรมและแนวการจัดประสบการณ์แก่เด็ก งบประมาณล่าช้า ศูนย์ต้องรับภาระค่าใช้จ่ายจำนวนมาก ทำให้บุคลากรขาดขวัญกำลังใจ ส่งผลต่อการจัดประสบการณ์

แก่เด็กและงานต่างๆของศูนย์ บุคลากรขาดความรู้ ประสบการณ์ด้านการดำเนินงานภายในศูนย์ ทั้งด้านการบริหารงานของ(บริหารศูนย์และทักษะการผลิตสื่อของครูพี่เลี้ยง

วิเชียร ทวีโคตร (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินงาน 4 ด้านของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดตามระเบียบกรมการศาสนา อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาสำคัญในด้านการจัดการศึกษาอบรมเด็กคือ ผู้ปกครองคาดหวังให้เด็กมีความสามารถอ่านออกเขียนได้ เหมือนการเรียนในระดับประถมศึกษา เด็กมีจำนวนมากเกินเกณฑ์มาตรฐานการจัดชั้นเรียน รวมทั้งเด็กมีวัยและวุฒิภาวะต่างกัน ด้านการบริหารทั่วไป ปัญหาสำคัญที่พบคือ อาคารเรียนคับแคบและปริมาณสื่อการสอนไม่เพียงพอ ส่วนด้านบุคลากรและเจ้าหน้าที่มีปัญหาสำคัญคือ ครูพี่เลี้ยงที่บรรจุใหม่ไม่เข้าใจระเบียบปฏิบัติ

บุปผา สุขภากกิจ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดจันทบุรี พบว่า ปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับน้อยและรายด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางเมื่อเปรียบเทียบปัญหาระหว่างผู้บริหารที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก กลุ่มผู้บริหาร โรงเรียนทั้ง 3 ขนาด มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อเปรียบเทียบปัญหาตามความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีประสบการณ์บริหารน้อยกว่าผู้ที่มีประสบการณ์บริหารมากผู้บริหารทั้ง 2 กลุ่ม มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

วีระ พลรักษา (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมพัฒนาชุมชน ในจังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่ได้รับงบประมาณก่อสร้างจากทางราชการและองค์กรเอกชนมากที่สุด โดยมีคณะกรรมการบริหารศูนย์ พัฒนาการ และผู้ดูแลเด็กเป็นผู้ดูแลงาน อาคารศูนย์เป็นอาคารเอกเทศชั้นเดียว พื้นคอนกรีต มุงด้วยกระเบื้องหรือสังกะสี มีห้องเก็บอุปกรณ์ห้องน้ำ ห้องส้วม และห้องครัว บริเวณและใกล้อาคารเป็นสนามเด็กเล่นและที่พักร่อนได้ร่มไม้ สภาพที่ตั้งศูนย์มีความเหมาะสม สะอาดเรียบร้อยและปลอดภัย งบประมาณค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองเด็ก และองค์กรท้องถิ่นมากที่สุดตามหลักสูตรของกรมพัฒนาชุมชนที่กำหนดไว้ กิจกรรมที่ได้ดำเนินการร่วมกับชุมชนมากที่สุด คือ กิจกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรม ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประสบปัญหาทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณ กล่าวคือ คณะกรรมการบริหารศูนย์ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน และส่วนใหญ่ขาดลักษณะการทำงานเป็นทีม ผู้ดูแลเด็กขาดประสบการณ์และทักษะในการทำงาน จึงต้องการเข้ารับการฝึกอบรมและศึกษาดูงานเพิ่มเติม ส่วนปัญหาด้านงบประมาณได้แก่ มีงบประมาณค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานไม่เพียงพอ เนื่องจากผู้ปกครองเด็กส่วนใหญ่มีฐานะยากจนและได้รับการสนับสนุนจากทางราชการน้อยเกินไป

สมบัติ สะเกศ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดระยอง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เจ้าอาวาสและครูที่เลี้ยง พบว่าปัญหาการดำเนินงานของศูนย์ 6 ด้าน คือ ด้านอาคารสถานที่ ด้านวัสดุครุภัณฑ์ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านการจัดสื่อการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมอบรมเลี้ยงดู ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานศูนย์ จำแนกตามสถานภาพของเจ้าอาวาสและครูที่เลี้ยง พบว่า โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ การเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงาน จำแนกตามสถานที่ตั้งของศูนย์ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$)

มนัส ศรีรักษา (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด อำเภอบ้านคุง จังหวัดอุตรธานี ผลการศึกษาพบว่าการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์โดยรวมและเป็นรายด้าน 2 ด้านอยู่ในระดับมาก คือ กระบวนการเรียนการสอนและด้านพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร และมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน คือด้านระบบการบริหารจัดการและด้านหลักสูตร และแต่ละด้านมีค่าเฉลี่ยสูงสุดดังนี้ มีการจัดให้เด็กได้คัมมหรือรับประทานอาหารเสริมทุกคน ครูที่เลี้ยงได้รับการแต่งตั้งถูกต้องตามระเบียบกรมการศาสนา มีการจัดทำบัญชีรายรับ-จ่าย อย่างถูกต้อง เด็กนักเรียนมีอายุตามเกณฑ์กำหนดทุกคน ส่วนปัญหาที่สำคัญในการดำเนินงานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ได้แก่ อุปสรรคการเรียนการสอนมีไม่เพียงพอกับจำนวนเด็ก จัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เป็นไปตามตารางกิจกรรมประจำวัน และครูที่เลี้ยงขาดประสบการณ์ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และได้เสนอแนวทางในการแก้ปัญหาครั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเพิ่มงบประมาณการจัดซื้อวัสดุ อุปสรรคการเรียนการสอนให้เพียงพอและเหมาะสมกับวัยเด็ก จัดส่งเอกสารหลักสูตรให้เป็นคู่มือการปฏิบัติงาน ครูที่เลี้ยงควรจัดกิจกรรมให้เป็นไปตามตารางเพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาครบทุกด้าน และให้มีการอบรมเกี่ยวกับการดูแลเด็กและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแก่ครูที่เลี้ยงก่อนเข้าปฏิบัติหน้าที่ต่อเนื่องเป็นระบบ

อิทธิพล โกมล (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษามีการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้าน 5 ด้าน อยู่ในระดับมากดังนี้ ด้านการจัดบริการเสริมอื่น ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ส่วนด้านงบประมาณมีการปฏิบัติระดับปานกลาง ครูที่เลี้ยงมีความคิดเห็นแตกต่างจากผู้บริหารศูนย์โดยรวมและรายด้าน 3 ด้าน คือ ด้านการจัดบริการเสริมอื่น ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม และด้านงบประมาณ ส่วนด้านบุคลากร ด้านวิชาการ และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ผู้บริหารศูนย์และครูที่เลี้ยงเห็นว่าการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

บุญยิ่ง เทคน้อย (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและความต้องการในการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามที่คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า สภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามที่คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ความต้องการในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามที่คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามที่คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษา อายุจำนวนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ องค์การบริหารส่วนตำบลรับผิดชอบ และชั้นขององค์การบริหารส่วนตำบลที่กรรมการบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลสังกัดต่างกัน มีทัศนคติต่อสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีระดับ การดำเนินงาน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 ยกเว้นกรรมการบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุต่ำกว่า 41 ปี และอายุ 41 ปีขึ้นไป มีทัศนคติต่อการดำเนินงานทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่ สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 2-4 และชั้น 5 มีทัศนคติต่อสภาพการดำเนินงานด้านตัวเด็กแตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เปรียบเทียบความต้องการในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็ก เล็ก ตามที่คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมาพบว่า กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษา อายุ จำนวนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ องค์การบริหารส่วนตำบลรับผิดชอบและชั้นขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่กรรมการบริหารองค์การ บริหารส่วนตำบลสังกัดต่างกันมีทัศนคติต่อสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีระดับการ ดำเนินงาน โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05

ปรีดา ทิพย์มณี (2545 : 84) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านพอด ตำบลชลคราม อำเภอคอนสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก พบว่า ด้านการบริหารงานบุคคลมีปัญหา โดยกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าควรจะไป มีส่วนร่วมในการกำหนดคุณสมบัติของผู้ดูแลเด็ก การพิจารณาคัดเลือกผู้ดูแลเด็กการกำหนดเกณฑ์ การประเมินผู้ดูแลเด็ก การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็ก และการพิจารณาคัดเลือก คณะกรรมการพัฒนาเด็ก ด้านการบริหารงานอาคารสถานที่มีปัญหา โดยกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่า ควรจะไปมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาด การปรับปรุงซ่อมแซมอาคารสถานที่ การผลิต สื่ออุปกรณ์ การจัดหางบประมาณ ด้านการบริหารงานวิชาการ มีปัญหาโดยกลุ่มตัวอย่างมีความเห็น ว่า ควรจะไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียน

การสอนและการชี้แจงวัตถุประสงค์นโยบายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบและด้านการบริหารงานธุรการและการเงิน มีปัญหา โดยกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าควรจะไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนรายรับ-จ่าย ของศูนย์ฯ จัดทำแผนการใช้จ่ายเงิน จัดทำแผนงานโครงการวางแผนพัฒนาผู้ดูแลเด็ก และการสนับสนุนงบประมาณ

ลือชัย บุญคุ้ม (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์กรการบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่าสภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์กรการบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดนครปฐม อยู่ในระดับมากทุกเรื่องส่วนปัญหาและอุปสรรคที่พบ คือ ด้านครูที่เลี้ยงหรือครูผู้สอนขาดความรู้ ความเข้าใจเรื่องการจัดการศึกษาปฐมวัยทั้งด้านหลักสูตร การจัดกิจกรรม การวัดและประเมินพัฒนาการของเด็ก ยังไม่มีอาคารสถานที่ที่เป็นของตนเองขาดงบประมาณสื่ออุปกรณ์และเครื่องเล่นสนามสำหรับเด็ก การประชาสัมพันธ์สื่อสารกับผู้ปกครองมีน้อยเกินไป ผู้ปกครองให้เวลาดูแล ช่วยส่งเสริมพัฒนาการเด็กน้อย สำหรับแนวทางแก้ไขมีข้อเสนอแนะคือ ควรมีการพัฒนาการครูที่เลี้ยงหรือครูสอน ด้วยการให้ศึกษาต่ออบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน และการสนับสนุนเอกสารทางวิชาการ ควรจัดให้มีการนิเทศติดตามช่วยเหลือแนะนำ โดยศึกษานิเทศก์หรือผู้ประสานงานเฉพาะด้าน ควรจัดตั้งงบประมาณหรือประสานขอความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ในการจัดหาอาคารสถานที่ สื่อ อุปกรณ์เครื่องเล่นสนามให้เพียงพอ รวมทั้งสนับสนุนให้ผู้ปกครองได้มีโอกาสพบปะและรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ในการจัดการศึกษา

สุพรรณ เป็นพร้อม (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการในงานดำเนินงานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยศึกษาธิการอำเภอ ผู้บริหารศูนย์ ครูที่เลี้ยง และผู้แทนผู้ปกครอง ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการดำเนินงานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาด้านพบว่าด้านบุคลากรมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ส่วนด้านอื่นๆ มีปัญหาในระดับปานกลาง ในด้านความต้องการดำเนินงานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน เปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าโดยภาพรวมมีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านบุคลากรมีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านการบริหารและการจัดการทั่วไป มีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆมีปัญหาไม่แตกต่างกัน

วารวิทย์ แจ่มใส (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษาขององค์กรการบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 ใน 4 ด้าน คือ ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านวิชาการ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษาภายใต้การดูแลขององค์กรการบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่

การศึกษาชลบุรี 3 พบว่า ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษาขององค์กรบริหารส่วนตำบล โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง และปัญหาในการจัดการเรียนการสอนจำแนกตามขนาดขององค์กรบริหารส่วนตำบล โดยรวมและด้านวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณ และด้านบุคลากร แตกต่างกันไปไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เกษมสุข วัชรพงษ์เกษม (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการ 6 ด้าน ในการพัฒนาเด็กในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยเจ้าอาวาสวัด คณะกรรมการบริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ครูพี่เลี้ยง และผู้ปกครองนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ด้านที่มีความต้องการระดับมาก 3 ด้าน คือ ด้านอาคารสถานที่ ด้านบุคลากร และด้านการบริหารจัดการ ส่วนอีก 3 ด้านมีความต้องการในระดับปานกลาง คือ ด้านงบประมาณ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ส่วนข้อเสนอแนะด้านความต้องการ คือ ต้องการให้มีบริเวณรอบๆ อาคารเรียนเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่เด็กทุกคน ต้องการให้เด็กได้รับอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ ต้องการให้ครูพี่เลี้ยงมีความตั้งใจและปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ จัดประสบการณ์แก่เด็กได้อย่างเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก และต้องการให้ชุมชนให้ความสำคัญและเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอทุกภาคเรียน

สุชาดา สมสวนจิตร (2547 : 54-55) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาอุปสรรคและปัจจัยในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรบริหารส่วนตำบล อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา โดยกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้ดูแลเด็ก คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ปกครองเด็ก ผลการศึกษาพบว่าปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรบริหารส่วนตำบล โดยรวมและรายด้านทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าด้านการบริหารมีปัญหาอุปสรรคโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 4 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดและรองลงมา 3 อันดับคือ การจัดทำบัญชีรับจ่ายทะเบียนคุมเงินต่างๆ ไม่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน ไม่มีการประชุมชี้แจงบุคลากรในศูนย์เกี่ยวกับการปฏิบัติและ ไม่มีการจัดทำแผนปฏิบัติการ ด้านบุคลากรมีปัญหาอุปสรรค โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 5 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดและรองลงมา 3 อันดับคือคณะกรรมการบริหารศูนย์ไม่ทำหน้าที่ให้คำแนะนำปรึกษาผู้ดูแลเด็กขาดกำลังใจในการทำงานและไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์ ด้านวิชาการมีปัญหาอุปสรรค โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 4 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดและรองลงมา 3 อันดับคือ สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนไม่เพียงพอ การจัดทำบันทึกสุขภาพเด็กยังไม่ต่อเนื่อง และการจัดการเรียนการสอนไม่เป็นไปตามตารางกิจกรรม ด้านอาคารสถานที่ที่มีอุปสรรค โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทั้ง

นิชมนต์ ปัทมเสวี (2548 : 73) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดปทุมธานีในสภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ราชด้านอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน เรียงลำดับดังนี้ ด้านวิชาการ ด้านอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมและด้านบุคลากร อยู่ในระดับน้อย 3 ด้าน เรียงลำดับดังนี้ ด้านงานธุรการ ด้านการเงินและพัสดุ ด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและการประชาสัมพันธ์และด้านกิจกรรมนักเรียน โดยงานด้านวิชาการ มีปัญหาการบริหารงานมากเป็นอันดับแรกในเรื่อง การนำเอาเทคนิควิธีการใหม่ๆ มาใช้ในการจัดกิจกรรม การจัดมุมแสดงผลและมีปัญหาการบริหารงานน้อยเป็นอันดับสุดท้าย ในเรื่องการแจ้งผลการประเมินความพร้อมของเด็กเป็นรายบุคคลให้ผู้ปกครองทราบ ด้านงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มีปัญหาการบริหารงานมากที่สุดในเรื่องการจกสภาพภายนอกห้องเรียนให้มีบริเวณเพียงพอสะอาด ร่มรื่น และปลอดภัย และมีปัญหาการบริหารงานน้อยที่สุดในห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอมีความสะอาดถูกสุขลักษณะและปลอดภัย ด้านงานบุคลากรมีปัญหาการบริหารงานมากเป็นอันดับแรกในเรื่อง ขาดเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความปลอดภัยให้แก่เด็กโดยเฉพาะและมีปัญหาการบริหารงานน้อยเป็นลำดับสุดท้ายในเรื่อง การจัดให้มีกิจกรรมเพื่อนเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ โดยการชมเชยกย่อ่งให้รางวัลให้กับบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านงานธุรการการเงินและพัสดุ มีปัญหาการบริหารมากเป็นลำดับแรกในเรื่องของงบประมาณในการจัดการศึกษาและมีปัญหาการบริหารงานน้อยเป็นลำดับสุดท้ายในเรื่องงบประมาณสนับสนุนการจัดบริการอาหารกลางวัน อาหารเสริม (นม) และอาหารว่างมีเพียงพอกับความต้องการ

ธัมฤทธิ์ เนตรประไพ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในการบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครปฐม มีความคิดเห็นในการบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาพรวมและราชด้านอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน เรียงอันดับตามค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาดำสุด ได้แก่ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานวิชาการ และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่สำคัญระดับ .05 ทั้งในภาพรวมและราชด้าน ส่วนการเปรียบเทียบ จำแนกตาม เพศ ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งและขนาดองค์การบริหารส่วนตำบลที่คณะผู้บริหารปฏิบัติงาน พบว่าไม่แตกต่างกัน

อัครเดช วรหาญ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความสามารถในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ใน

ระดับสูงในความคิดเห็นของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลและระดับปานกลางในความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กเล็ก โดยในส่วนของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งประกอบไปด้วยคณะบริหาร สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานส่วนตำบล ผู้ดูแลเด็กและคณะกรรมการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความคิดเห็นที่ตรงกันในเรื่องความสามารถในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนด้านงบประมาณมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ส่วนในความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กเล็กเห็นว่าความคิดเห็นด้านความสามารถของบุคลากรและงบประมาณมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านความสามารถในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลและผู้ปกครองมีความพึงพอใจในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาพรวมอยู่ในระดับสูง

ชาติ พุ่มพวง (25549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลในแต่ละเขตพื้นที่มีความสามารถในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแตกต่างกัน ปัจจัยด้านรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลมีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล กล่าวคือ ถ้าองค์การบริหารส่วนตำบลมีรายได้ที่เพียงพอต่อการดำเนินงานพัฒนาศูนย์เด็กเล็กย่อมส่งผลให้การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประสบความสำเร็จในระดับสูงมากขึ้น เช่นกัน ส่วนปัญหาอุปสรรคขององค์การบริหารส่วนตำบลในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ ขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน กลุ่มผู้ช่วยครูดูแลเด็กมีจำนวนจำกัดไม่เพียงพอ คณะกรรมการพัฒนาเด็กเล็กและบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่การบริหารจัดการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในระดับน้อย

พัชรินทร์ อาลัยลักษณ์ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่าสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวม สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์การจัดตั้งและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยได้ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับต่อไปนี้ ด้านบุคลากร ด้านธุรการ การเงินและพัสดุ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมและด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและการประชาสัมพันธ์และองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีขนาดแตกต่างกันสามารถจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่แตกต่างกัน ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีขนาดต่างกันสามารถจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านวิชาการและการจัดประสบการณ์แก่เด็ก ด้านบุคลากร ด้านธุรการ การเงินและพัสดุ ด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและการประชาสัมพันธ์ไม่

แตกต่างกัน ยกเว้นการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มีการจัดการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุกัญญา จีนเกิด (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่าปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยรวมจำแนกตามขององค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน การบริหารวิชาการ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รำเพย แดงประไพ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความต้องการของผู้ปกครองต่อบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่าผู้ปกครองมีความต้องการต่อบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะ 3 อันดับแรก คือ การบริการด้านโภชนาการ ด้านบุคลากร และด้านสุขภาพ ความต้องการของผู้ปกครองต่อบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำแนกตามสถานภาพของผู้ปกครองโดยรวม พบว่าไม่แตกต่างกัน ยกเว้น จำแนกตามอายุและรายได้ พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยสรุป งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่าส่วนใหญ่ประสบปัญหาในการดำเนินงานเช่นกัน อาทิ ผู้ดูแลเด็กขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กและมีจำนวนไม่เพียงพอ มีปัญหาด้านอาคารสถานที่ที่ยังไม่เป็นเอกเทศ สภาพอาคารคับแคบ ไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมให้เด็กและสภาพอาคารชำรุดทรุดโทรมขาดสื่อและวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน ในด้านความสัมพันธ์กับชุมชนพบว่าส่วนใหญ่ผู้ปกครองและชุมชนไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไม่มีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ผู้ปกครองและชุมชนทราบ และงบประมาณที่ได้รับสนับสนุนจากหน่วยงานยังน้อยเกินไป ซึ่งไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพ ส่วนด้านความต้องการในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่าผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. งานวิจัยในต่างประเทศ

งานวิจัยในต่างประเทศที่ใกล้เคียงและเกี่ยวข้องกับการศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้วิจัยได้เสนอต่อไปนี้

ฮากานเนน (Hakanen. 1975 : 6004-A) ได้สำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครองและกลุ่มนักวิชาการศึกษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างในรัฐเซาท์คาโรไลนา พบว่า ผู้ปกครองยังขาดความรู้ที่เพียงพอเกี่ยวกับความเป็นไปของโรงเรียนและการศึกษา โดยได้เสนอแนะให้มีการติดต่อสื่อสารระหว่าง

โรงเรียนกับชุมชนให้มากขึ้น การขาดข้อมูล ข่าวสาร และการติดต่อภายในชุมชน ทำให้ผู้ปกครองขาดความสัมพันธ์กันภายในชุมชน

อัลเบอรี (Albury:1976 :Abstract ; อ้างถึงในบุญยัง เทศน้อย :25545:162) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาเกณฑ์สำหรับก่อตั้งโรงเรียนอนุบาลในวัด ในรัฐนิวเจอร์ซีย์ ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า ปัญหาการดำเนินงานในสถานศึกษาระดับก่อนประถมศึกษามีปัญหาอยู่ 6 ด้าน คือ ปัญหาทางด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านกิจการนักเรียน ด้านอาคารสถานที่ ด้านธุรการและการเงิน และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ซึ่งประสบปัญหาในการดำเนินงานแต่ละด้านอีกมาก เช่น วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนยังไม่เพียงพอ ครูที่เลี้ยงขาดความรู้และมีจำนวนไม่เพียงพอ ขาดบุคลากรปฏิบัติงานด้านธุรการ การเงินโดยตรง ปัญหาด้านอาคารสถานที่ ความสัมพันธ์กับชุมชนและปัญหากิจการนักเรียน ปัญหาเหล่านี้ควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

แมดเซน (Madsen,1997:Abstract ; อ้างถึงในบุญยัง เทศน้อย :25545:2) ศึกษาเรื่องการวัดความฉลาดทางปัญญาของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาคตะวันตกของรัฐเนบราสก้า ผลการวิจัยพบว่า เด็กก่อนวัยเรียนที่เลี้ยงดูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้แสดงลักษณะที่ปรากฏให้เห็นว่า มีความฉลาดทางปัญญาที่มีลักษณะเฉพาะตัวอย่างน้อย 3 ลักษณะ และเห็นว่าความฉลาดทางปัญญาของเด็ก 2 ปีและ 4 ปี มีความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลกับการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นระหว่างการเลี้ยงดูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศดังกล่าวมาแล้วสามารถสรุปได้ว่า ส่วนใหญ่ประสบปัญหาในการดำเนินงาน เช่น ขาดสื่อและวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน ครูที่เลี้ยงขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก มีปัญหาด้านอาคารสถานที่ที่ยังไม่เป็นเอกเทศ ขาดการประสานงานที่ดีและงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานยังน้อยเกินไป